

Puustoisten perinneympäristöjen uhanalaiset selkärangattomat

Ilpo Mannerkoski, SYKE

Puustoisten perinneympäristöjen monimuotoisuuden ja monikäytön turvaaminen
Maastoseminaari 31.8.-1.9.2010, maastossa esiteltävä teema.

Perinneympäristöt ovat merkittäviä selkärangattomien elinympäristöjä, niissä elää runsaasti uhanalaisia ja silmälläpidettäviä lajeja. Niistä on myös jo myös hävinnyt.lajeja.

Puustoiset perinneympäristöt:

lehtoniityt – hakamaat – metsälaitumet

Puustoiset perinneympäristöt selkärangattomien elinympäristönä:

- lajistollisesti runsaimpia ovat lehtoniityt
- hakamailla etenkin karjanlaidunnukseen liittyvää, mutta myös puiden lehvästössä tai lahopuussa elävää lajistoa
- suosivat valoisaa, laikuittaista elinympäristöä
- lahopuulajiston määrä riippuu puulajista ja kuolevan puun määrästä
- jalopuuhaat voivat olla lajistollisesti hyvin merkittäviä
- metsälaidunten lajistosta on niukasti tietoja, muistuttaa metsälajistoa, lehtimetsävaltaiset parhaita, varsinkin jos kuollutta puuta
- karjan lannassa lähinnä yhteistä lajistoa hirvieläinten kanssa, uhanalaisten osuus vähäinen

Uhanalaisuus 2000:

Lehtoniityt, hakamaat ja metsälaitumet ovat ensisijaisena elinympäristönä 31 uhanalaisella selkärangattomalla lajilla, joista on kovakuoriaisia 16 (+3 hävinnyttä), pistiäisiä 8 (+1 hävinnyt) ja perhosia 7 lajia.

Perhoset

Pikkuapollo *Parnassius mnemosyne* – ravintokasvi on pystykiurunkannus – niityt ja valoisat hakamaat, yleensä kosteapohjaiset.

Kuuyökkönen *Polypogon lunalis* – tattarien ja voikukan kuihtuvat lehdet – lehtoniityt.

Perhoset pääasiassa lounaisia, Ahvenanmaalle ja Saaristomerelle painottuvia lehdesniitty/laidunhakalajeja, esim. orapihlajalla, oratuomella, orapaatsamalla eläviä.

Kovakuoriaiset

Karjan lannasta riippuvaiset lajit ovat osittain yhteisiä hirven ym. kanssa, rajanveto puustoisten ja avointen biotooppien välillä hankalaa, jotkin lajit suosivat selvästi varjoisampia ympäristöjä

Hakamailla viihtyviä:

jymypallovesiäinen *Cercyon obsoletus* EN
hakalantiainen *Aphodius conspurcatus* LC
laiduntadelaakanen *Acrolocha pliginskii* VU
[loisvilistäjälaaji *Aleochara tristis* VU]
kerisirkeinen *Atheta inquinula* VU
laidunvakosonkiainen *Oxytelus piceus* CR
pörrölyhytsiipi *Dinothenarus pubescens* VU
kevätsittiäinen *Geotrupes vernalis* RE
sontiainen *Geotrupes stercorarius*
hylkyisotylppö *Margarinotus neglectus* EN
pariukkotylppö *Hister bissextriatus* RE
tarhavakoripsikka *Millidium minutissimum* VU

Valoisassa ympäristössä viihtyvät lahoppulajit:

saarnisieniäinen *Biphyllus lunatus* RE – pikipallon valtaamissa yleensä palaneissa tai paahteessa kasvavissa puissa, tavattu vain Ahvenanmaalla
näsiänjalosoukko *Agrilus integerrimus* EN, näsiällä valoisilla hakamailla
jalavajäärä *Rhamnusium bicolor* CR, ainoa tunnettu paikka osittain puustoinen, hakamainen laidun
tammenjalosoukko *Agrilus sulcicollis* – kuolevissa tammen oksissa valoisilla paikoilla
kääpäpimikkä *Neomida haemorrhoidalis* – koivun taulakäävillä lämpimissä ympäristöissä